

Afganistanu proizvodnja opijumskog maka bude povećana za neverovatnih 4555%
Sa raspadom Sovjetskog Saveza dr̄ave Centralno-azijskog regiona suošile su se sa gomilom novih i veoma oštrih problema. Razarajušii uticaj na bezbednost i stabilnost regiona pošli su šiniti radikalni ekstremizam, drastišno povećanje verca, razvoj narkobiznisa, terorizam, formiranje transnacionalnih kriminalnih grupa. Trgovina narkoticima problem je ne toliko regionalan, koliko ima svetske dimenzije. Zemlje zlatnog polumeseca, zlatnog trougla, kokainski narkokarteli u Latinskoj Americi postaju predmet sveopšte zabrinutosti i nespokojsstva. U tom pogledu poseban problem predstavlja Avganistan. Kao što je poznato, osnovne isporuke narkotika i psihotropnih supstanci u Centralnu Aziju stišu iz Avganistana. Prema podacima Uprave OUN za narkotike, četva u 2007. godini, koja je dostigla kolišinu od 8.200 tona, za 34 procenta je bogatija u odnosu na 2006. godinu, a pri tom su zasejane površine opijumskog maka povećane za 17 procenata i dostigle su 193 hiljade hektara. Šak štaviše, eksperti naglavavaju da je skinuta letina za tri puta veša od godišnje potrošnje opijumskog maka u svetu, a proizvedeni od tog maka heroin šini 93 procenata svetskog prometa ovog opijata.

Zbog postojanja veoma dugaške (1.206 kilometara) tadšiko-avganistanske granice narkotiška sredstva u krupnim partijama stišu iz Avganistana preko pogranišne Hatlonske oblasti Tadšikistana, odakle se dalje preko škurira distribuiraju na sever. Povoljne komunikacije mešu zemljama Centralne Azije i razvijene saobrašajne mreše doprinose stalnom povećavanju obima tranzita narkotika. Najveša kolišina transportovanih narkotikiških sredstava otpada na Tadšikistan i Kirgiziju, na šijim se pogranišnim regionima obe zemlje nalaze baze za pretovar, odakle se dalje liferuju u Rusiju i Evropu.

Posebnu zabrinutost izaziva uzgoj opijumskog maka na avganistanskim teritorijama koje se graniše sa Tadšikistanom i Uzbekistanom. Još pre upada vojske SAD i NATO u Avganistan 2001. godine u blizini tadšiko-avganistanske granice funkcionisalo je oko 400 labaratorija za proizvodnju heroina, a na skladištima se nalazilo oko 10 tona spremnog za transport sirovine . Od 1996. do 2006. godine pravosudni organi zemalja Centralne Azije konfiskovali su 39 tona heroina i preko 67 tona opijuma. Prosto uporešivanje šinjenica i brojki omogušava da se spozna sva ozbiljnost situacije, jer obim konfiskovanih narkotika u desetogodišnjem periodu priblišan je 1/120 dela proizvedenih narkotikiških sredstava u Avganistanu samo u 2007. godini. Sve ostalo stiše do odredišnih punktova.

Nezakonita trgovina narkotikiškim sredstvima postepeno poprima karakter šnarkoekspanzije, i u proces se ukljušuje sve veši broj ljudi. Kako je naglasio direktor Agencije za kontrolu narkotika Bolbotek Nolgobajev, Kirgiziji se beleši tendencija transformisanja zemlje iz narkotranzitne u narkozavisnu. Od početka 2008. godine pravosudni organi zemlje oduzeli su preko 10 tona narkotika. To je za polovinu više nego u istom periodu prethodne godine. Po podacima za 2006. godinu broj narkozavisnih u Kirgiziji povećao se za više od šest puta i taj pokazatelj je u stalnom porastu. Po oceni odeljenja OUN (Program OUN za sidu), narkotike upotrebljava izmešu 80 i 100 hiljada građana Kirgizije, što je proporcionalno za 1,5 put više nego u Kazahstanu i za 5 puta više nego u Uzbekistanu. Prema statistiškim podacima na dan 01. juna 2008. godine u Kirgiziji su od 1.686 nosilaca side narkomani njih 1.186 ljudi.

Po mišljenju mnogih mešunarodnih eksperata, reski skok u svetskoj proizvodnji narkotika i širenje infrastrukture narkobiznisa u prvoj deceniji XXI veka do globalnih razmera u direktnoj vezi sa prisustvom vojske zapadne koalicije u Avganistanu. Kako smatra Mišel Hosudovski, šupravo su vlada i specijalne službe Sjedinjenih Dr̄ava glavni zainteresovani za razvoj te industrije

koja donosi milijarde. Značajan deo prihoda od plasmana narkotika odlazi za snabdevanje i podršku upravo tih istih aktivista-radikala, terorista i ekstremista, protiv kojih SAD pozivaju u borbu.

Kao što je poznato, u period od 1996. do 2001. godine Talibani, koji su se nalazili na vlasti u Avganistanu, razvili su široku delatnost protiv proizvodnje i plasmana narkotičkih supstanci. 2001. godine ukupan godišnji obim proizvodnje narkotika iznosio je 185 tona. Ta količina je gotovo zanemarljiva u odnosu na količine koje se danas proizvode. Posle ulaska vojske zapadne koalicije u Avganistan i svrgavanja Talibana proizvodnja opijuma poela je nezadrživo da raste: 3.400 tona 2002. godine, 3.600 tona 2003. godine, 6.100 tona 2006. godine i 8.200 tona 2007. godine.

Jedan od glavnih razloga za razvoj narkobiznisa je teška socijalno-ekonomska situacija Avganistanaca. U tim uslovima uzgajanje i proizvodnja opijata predstavlja osnovnu i povoljnu zaradu za mirno stanovništvo Avganistana. Suma, koja se dobija od jednog hektara setvenih površina, zasejanih opijata, iznosi 530 dolara, dok jedan hektar opijumskih plantaža donosi čak 4.600 dolara prihoda.

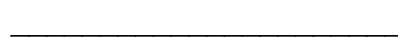
Program preorijentisanja avganistanskih seljaka sa proizvodnje narkotičkih biljaka na sejanje tradicionalnih poljoprivrednih kultura nije naišao na dovoljnu podršku među lokalnim stanovništvom. Sada je od 25 miliona stanovnika Avganistana (uključujući stare i decu) u proces uzgoja opijumskog maka uključeno preko 3 miliona ljudi. Ova brojka angažovanih u uzgoju opijumskog maka stalno se povećavao a okupacione snage SAD i NATO-a ništa ne čine da se situacija promeni. Čak i kada se kao da stimulišu takvu proizvodnju jer nije logično da se od njihovog dolaska u Avganistan proizvodnja opijumskog maka popela sa 180 tona na 8.200 tona što je povećanje od neverovatnih 4.555 procenata. SAD raspolaže tehničkim sredstvima da lako mogu da uoče polja opijumskog maka i da ih zapravo unište ali otežno to ne čine jer verovatno učestvuju u ovom vrlo unosnom poslu proizvodnje i prodaje heroina.

Tokom 90-ih godina narkotrgovina je postala najprofitabilnija nezakonita delatnost čiji prihodi su bili znatno veći od prihoda stečenih trgovinom oružja i ljudi. Zabeležen je trend povećanja delatnosti kriminalnih grupa. Svedočanstvo rasta kriminogene situacije u Centralno-Azijskom regionu su podaci za 2007. godinu, prema kojima je u Kirgiziji, na primer, registrovano 180 većih i manjih organizovanih kriminalnih grupa, od kojih su najviše i najuticajnije, a imaju određenu zonu interesa u zemlji. Po rečima načelnika Glavne uprave za borbu protiv organizovanog kriminala Kirgizije, u 2007. godini na evidenciji MUP nalazilo se 12 organizovanih kriminalnih grupa, ali je u rezultatu izvršenih zajedno sa drugim odeljenjima milicije akcijama Glavna uprava za borbu protiv organizovanog kriminala otkrila još četiri grupe i skinula ih sa evidencije. Pri tom je većina njih delovala na jugu republike. Koncentrisanje kriminalnih grupa na jugu Kirgizije umnogome se objašnjava povoljnim položajem oblasti na putu tranzita narkotika, a takođe njihovom prilično niskom cenom na tom delu severne maršrute.

Razvoj narkobiznisa sa svoje strane pretpostavlja i to, da organizovani kriminalci jasno izraženi transnacionalni status, ujedinjenje svih učesnika od proizvođača do prodavaca narkotika u jednu mrežu globalnih dimenzija. Prihod od organizovanih narko-dilova iznosi između 300 i 2000 procenata, što trgovinu čini veoma privlačnom kako za transnacionalne kriminalne grupe, tako i za pojedince, zainteresovane za sticanje maksimalne dobiti za kratko vreme.

Po podacima MMF, promet trgovine narkoticima dostiže približno 4,5 procenata ukupne svetske ekonomike. Preko 50 procenata sredstava legalizuje se na svetskim tržištima preko različitih međunarodnih i of- or finansijskih institute, a pri tom se ukupan obim prometa narkotrgovine procenjuje na otprilike 500 milijardi dolara. O tome se govori u izveštaju, koji su pripremili eksperti Instituta Centralne Azije i Kavkaza i Programu istraživanja Svilenog puta univerziteta D. Hopkinska (SAD) i

Upsale (Švedska) S. Kornela i N. Svenstrem. Imaju li u vidu angažovanje širokih masa u proizvodnji i transport narkotičkih sredstava, neophodno je ista i rastakanje državnih institucija vlasti i njenu kriminalizaciju putem uvođenja u kriminalni biznis, kao i visok nivo korupcije državnih službenika u zemljama preko kojih teritorija vode maršrute. Ova činjenica igra jednu od ključnih uloga u postizanju narkoindustrije svetskih dimenzija. Na široko se koristi praksa uvođenja u kriminalni biznis predstavnika organa reda, struktura izvršne i sudske vlasti. Dobivši mito, inovnici falsifikuju dela skopčana sa nezakonitim prometom narkotika. Na primer 2000.godine sudije Ožke oblasti u Kirgiziji su za 30,7 procenata razmatranih krivičnih dela presudili samo plaćanje kazne, i ako je u većini tih dela figurirao heroin, što prema Krivičnom zakonu treba da povlači za sobom lišavanje slobode na nekoliko godina. Prema godišnjem izveštaju Uprave OUN za narkotike i kriminal, u 2008. godini zasejane površine opijumskog maka u Avganistanu smanjene su za 19 procenata u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, obimi proizvodnje smanjeni su samo za 6 procenata sa 8.200 tona na 7.700 tona. Štaviše, beleži se proširenje zasejanih površina maka (kultivisanjem se bavi 18 provincija), a takođe visoki prinosi sa polja: na primer, sa jednog hektara u 2008. godini sa polja je skinuto 48,8 kilograma opijumskog maka, a prošle godine samo 42,5 kilograma. Tendencija širenja narkoproizvodnje je očigledna. Stalno angažovanje novih ljudi u narkobiznis afganistanskih provincija tek će se odraziti na obime proizvodnje opijata. Može se pretpostaviti da će u srednjoročnoj perspektivi Islamska Republika Avganistan, kao okupirana zemlja, ostati kao najkrupniji proizvođač opijumske grupe u svetu, što će sa svoje strane uticati na destabilizaciju situacije u postsovjetskoj Centralnoj Aziji, preko koje se vrši dobar deo tranzita. Narkotrafik, koji se obavlja preko centralno-azijskih zemalja, i vodi u Rusiju i Evropu, u prvom redu predstavlja opasnost po njih. Kao što je poznato, Agencija za kontrolu narkotika koja funkcioniše u Kirgiziji, i do dana današnjeg se nalazi na budžetu SAD, ali će uskoro biti pretvorena u nacionalni resor, zbog toga što Sjedinjene Države obustavljaju finansiranje. Očekuje se da će Rusija i Evropska unija moći da razmotre pitanje delimičnog ili potpunog finansiranja Agencije. Saradnja Kirgizije, Rusije i Evrope na tom planu treba da ima značajniji karakter nego pre, kako bi se došlo do kvalitetno novog nivoa saradnje, u čijoj osnovi bi stajalo izvođenje krupnijih operacija i mera, neophodnih za rušenje sistema narkotrafika iz Avganistana u Rusiju i Evropu preko Kirgizije. (1) www.afghanistan.ru Preveo: Vladimir K.

<http://www.val-znanje.com/images/stories/vas-banner.jpg>